

**Monitoring ugroženosti oblasti od posebnog značaja
Prirodno i kulturno-istorijsko područje Kotora**

KOMENTARI STRUČNE JAVNOSTI NA NACRT PUP-A OPŠTINE KOTOR

Analiza postupanja državnih institucija

Studija je dio projekta „Aktivni građani za Crnu Goru – Ka vladavini prava i održivom razvoju Crne Gore koji finansira Evropska unija posredstvom Delegacije EU u Crnoj Gori, a implementira NVO Mreža za afirmaciju nevladinog sektora – MANS. Mišljenja i stavovi iznijeti u ovoj studiji ne mogu se ni na koji način smatrati donatora koji je finansijski podržao projekat.

Ignorirani komentari i preporuke stručne javnosti na nacrt PUP-a za Opštinu Kotor

U periodu kada Kotoru i dalje prijete skidanje sa liste Svjetske baštine organizacije UNESCO,¹ a sve zbog prekomjerne urbanizacije i gradnje koja se zbilila u posljednjih 20ak godina, Ministarstvo održivog razvoja i turizma Crne Gore otvorilo je Javnu raspravu o Nacrtu Prostorno-urbanističkog plana Opštine Kotor i Nacrtu izvještaja o strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu.²

Prirodno i kulturno-istorijsko područje Kotora upisano je na Listu Svjetske baštine organizacije UNESCO još 1979. godine.

Tada je prepoznato da šire područje grada ima izuzetnu univerzalnu vrijednost koja se ogleda u harmoničnom odnosu između graditeljskog nasljeđa i prirodnog okruženja.

Područje koje se nalazi na listi Svjetske baštine površinski je veliko i zauzima 14.600 hektara, obuhvatajući Kotorско-Risanski dio zaliva.

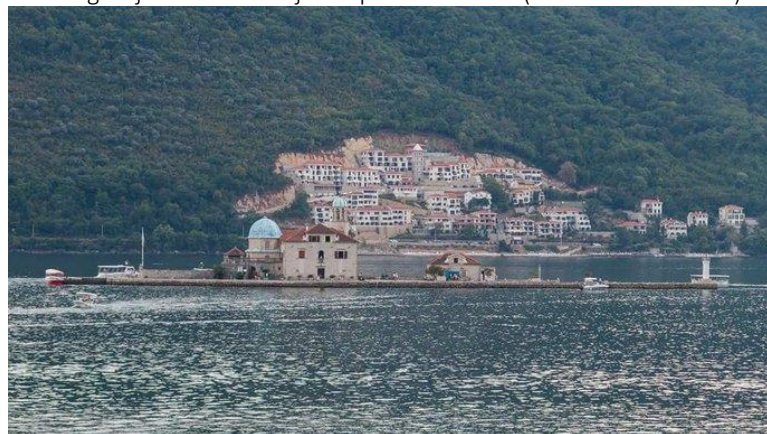
2011. godine je definisana i zaštićena okolina – bafer zona, koja obuhvata cijeli zaliv Boke Kotorske.

Ipak, UNESCO-v Komitet za svjetsku baštinu još od 2003. godine upozorava na posljedice koje prekomjerna i nekontrolisana urbanizacija može ostaviti na izuzetnu univerzalnu vrijednost područja Kotora.

Od tada traje borba domaćih stručnjaka kako bi neprocjenjivo vrijedno područje bilo zaštićeno od megalomanske gradnje koja je u jednom periodu prijetila da izazove čak i skidanje Kotora sa Liste svjetske baštine organizacije UNESCO.

Od nacrtu krovnog planskog dokumenta opštine čije područje uživa posebnu međunarodnu zaštitu, koji je objavljen 23. aprila 2019. godine, očekivalo se da stvori planske pretpostavke za dugotrajnu zaštitu okoline grada od dalje urbanizacije, ali i da sanira dosadašnje posljedice nekontrolisane gradnje – koja je bila posebno izražena u naseljima Dobrota, Prčanj, Kostanjica, Morinj i Dražin vrt.

Fotografija br. 1: Kostanjica iz pravca Perasta (foto: Stevan Kordić)

Ipak, od samog otvaranja javne rasprave, bilo je jasno da ne postoje objektivni uslovi koji bi omogućili adekvatno učešće javnosti u procesu planiranja razvoja područja Opštine Kotor. Tako je na samom sajtu MORT-a paket dokumentacije priložen uz nacrt PUP-a bio nepotpun, budući da nije sadržao kompletnu dokumentaciju grafičkih priloga.

Grafički prikazi bili su obimni i time nedostupni građanima koji bi ih propisno sagledali i analizirali, a za vrijeme trajanja javne rasprave štampani dokumenti nisu nigdje bili izloženi. Za vrijeme javnih prezentacija plana nisu pojašnjeni mogući scenariji

razvoja predviđeni PUP-om.

¹ Pogledati na: <https://whc.unesco.org/en/list/125/>

² Pogledati na: http://www.mrt.gov.me/rubrike/javna_rasprava/198728/Javna-rasprava-o-Nacrtu-Prostorno-urbanistickog-plana-Opstine-Kotor-i-o-Nacrtu-Izvjestaja-o-strateskoj-procjeni-uticaja-na-zivot.html

Zbog svega toga, za vrijeme Javne rasprave o nacrtu PUP-a za Opštinu Kotor, kotorska NVO EXPEDITIO u saradnji sa NVO MANS održala je stručni okrugli sa ciljem analize sadržaja predloženog planskog dokumenta.³ Događaj je okupio predstavnike urbanističke struke, nadležnih institucija i političkih partija iz Kotora.

Fotografija br. 2: Sa stručnog okruglog stola održanog 6. juna 2019. godine

Generalni zaključak skupa bio je da je nacrt PUP-a neadekvatan, nepotpun, konfuzan i u cjelosti neprimjenljiv. Mišljenje učesnika bilo je da predloženi plan zadovoljava minimalne standarde struke u metodološkom i sadržajnom smislu, da ne predstavlja razvojni dokument, ne rješava postojeće konflikte u prostoru niti je garant zaštite izuzetne univerzalne vrijednosti Područja Kotora koje se nalazi na UNESCO-voj Listi Svjetske baštine.⁴ Zbog svega navedenog, dokument sa opširnim preporukama i sugestijama stručne javnosti dostavljen je MORT-u 11. juna 2019. godine, posljednjeg dana javne rasprave o nacrtu PUP-a.⁵

MORT je Izvještaj sa javne rasprave o Nacrtu PUP-a za Opštinu Kotor objavio tek početkom decembra 2019. godine, pola godine nakon zatvaranja rasprave.⁶ Pretraga dokumenta pokazala je da preporuke stručne javnosti uobličene u junu ne samo da nisu usvojene, već u dokumentu nisu ni konstatovane. Početkom februara 2020. godine objavljen je korigovani izvještaj sa javne rasprave, koji takođe nije pobrojao nijednu od primjedbi i sugestija upućenih od lokalnih stručnjaka i zainteresovanih građana.⁷ Prema Zakonu o planiranju prostora i izgradnji objekata, ministarstvo je bilo dužno da u roku od 30 dana od završetka javne rasprave, u okviru izvještaja sa iste objavi i sve predloge, primjedbe i sugestije koje su prihvaćene, ali i one koje su odbijene.⁸

U međuvremenu, EXPEDITIO je 14. februara 2020. godine organizovao još jedan stručni okrugli sto, ovog puta sa osvrtom na stanje Prirodnog i kulturno-istorijskog područja Kotora.⁹ Na

³ Pogledati na: http://www.expeditio.org/index.php?option=com_content&view=article&id=2005:odrzan-strucni-okrugli-sto&catid=81&Itemid=410&lang=en

⁴ Pogledati na: <https://www.dan.co.me/?nivo=3&rubrika=Regioni&clanak=699460&datum=2019-06-07>

⁵ Pogledati na: <https://www.dan.co.me/?nivo=3&rubrika=Regioni&clanak=700491&datum=2019-06-14>

⁶ Pogledati na: <http://www.mrt.gov.me/vijesti/217361/Izvjestaj-o-javnoj-raspravi-na-planska-riesenja-Nacrta-Prostorno-urbanistickog-plana-Opstine-Kotor.html>

⁷ Pogledati na: <http://www.mrt.gov.me/vijesti/220177/Korigovani-Izvjestaj-o-javnoj-raspravi-na-planska-riesenja-Nacrta-Prostorno-urbanistickog-plana-Opstine-Kotor-i-misljenje-Savjet.html>

⁸ Čl. 34 Zakona o planiranju i izgradnji objekata (Službeni list Crne Gore br. 64/2017, 44/2018, 63/2018 i 11/2019 – ispr.)

⁹ Pogledati na: http://www.expeditio.org/index.php?option=com_content&view=article&id=2027:izvjestaj-sa-okruglog-stola-o-stanju-prirodnog-i-kulturno-istorijskog-podrucja-kotora&catid=81:novosti&Itemid=410&lang=sr

dogadaju je bilo osvrta na Nacrt PUP-a, koji ni na koji način nije ohrabrio javnost da će moći da riješi nagomilane probleme.¹⁰

Sredinom februara 2020. godine, nakon nekoliko upita MORT-u od strane EXPEDITIO u vezi sa time šta se desilo sa komentarima na Nacrt PUP-a, iz ministarstva je odgovoreno da isti nisu ni stigli na zvanični mejl, i da su naknadno poslali Rukovodiocu izrade PUP-a na ocjenu. Potom, obrađivač plana je gotovo sve primjedbe stručne javnosti Kotora odbacio kao neosnovane, dok je uvažio samo one tehničke prirode.

Ipak, Nacrt PUP-a Opštine Kotor još jednom je objavljen na Javnu raspravu početkom marta 2020. godine.¹¹ NVO Expeditio i Društvo prijatelja bokeške baštine, potom su, 24. marta 2020. godine, uputili dodatne komentare i sugestije na dopunjeni Nacrt PUP-a.

Ovog puta, lokalni urbanistički stručnjaci istakli su da kroz predloženi Nacrt PUP-a nisu ispoštovane Odluke UNESCO-vog Komiteta za Svjetsku baštinu za Prirodno i kulturno-istorijsko područje Kotora, koje bi Crna Gora morala da ispoštuje ukoliko hoće da sačuva ovo područje na Listi svjetske baštine. Sprovedenjem Prostorno-urbanističkog plana opštine Kotor koji je dat u nacrtu od februara 2020. godine, u kojem jesu ispoštovane određene ali ne sve Preporuke Zajedničke reaktivne monitoring misije Centra za Svjetsku baštinu UNESCO-a/ICOMOS-a iz 2018. godine, područje Kotora bi se suočilo sa ozbiljnim rizikom od gubitka Izuzetne univerzalne vrijednosti (OUV), najvećim do sada od upisa područja na Listu svjetke baštine.¹² Kao dva ključna problema novog Nacrta PUP-a, izdvojeno je ponovno zadržavanje zaobilaznice Škaljari – Kotor – Dobrota, ali i ostavljanje mogućnosti za gradnju u uvali Glavati.

Izvjestaj sa javne rasprave objavljen je na sajtu MORT-a 13. maja 2020. godine – a u istom se može vidjeti da je ministarstvo odbilo obje ključne primjedbe Expeditia. U prvom slučaju, osvrćući se na postojanje zaobilaznice Škaljari – Kotor – Dobrota u planu, MORT navodi da je „planirana nova trasa obilaznice, koja je formirana kao tunelska saobraćajnica“.¹³ Dok ne bude objavljen konačan dokument nije moguće utvrditi šta se pod time misli i kuda će tačno proći izmijenjena trasa zaobilaznice.

Sa druge strane, ostavljanje mogućnosti za gradnju u uvali Glavati predviđeno je „*mogućom adaptacijom za projekte od javnog interesa*“.¹⁴ Prema novom Zakonu o planiranju o izgradnji objekata, usvojenom 2018. godine, u objekte od javnog interesa ubrajaju se i hoteli od 5 i više zvjezdica odnosno hoteli sa najmanje 120 soba, na šta su MANS i stručna javnost već upozorili.¹⁵ Ipak, MORT je uz kratko obrazloženje kako „plan ne predviđa izgradnju turističkog sela u Glavatima“ odbilo i drugu ključnu primjedbu NVO Expeditio.

¹⁰ Pogledati na: <https://www.dan.co.me/?nivo=3&rubrika=Regioni&clanak=733750&datum=2020-02-17>

¹¹ Pogledati na: <http://www.mrt.gov.me/ministarstvo/222325/Ponovna-javna-rasprava-o-Nacrtu-Prostorno-urbanistickog-plana-Opstine-Kotor-i-o-Nacrtu-Izvjestaja-o-strateskoj-procjeni-uticaja.html>

¹² Preporuke Zajedničke reaktivne monitoring misije Centra za kulturnu baštinu UNESCO-a mogu se naći na: [mrt.gov.me/rubrike/javna_rasprava/222325/Ponovna-javna-rasprava-o-Nacrtu-Prostorno-urbanistickog-plana-Opstine-Kotor-i-o-Nacrtu-Izvjestaja-o-strateskoj-procjeni-uticaja.html](http://www.mrt.gov.me/rubrike/javna_rasprava/222325/Ponovna-javna-rasprava-o-Nacrtu-Prostorno-urbanistickog-plana-Opstine-Kotor-i-o-Nacrtu-Izvjestaja-o-strateskoj-procjeni-uticaja.html)

¹³ Pogledati na: <http://www.mrt.gov.me/vijesti/224416/Izvjestaj-o-ponovnoj-javnoj-raspravi-na-planska-rjesenja-Nacrta-Prostorno-urbanistickog-plana-Opstine-Kotor-i-misljenje-Savjeta.html>

¹⁴ GUR_Grafički prilog 10a5 Nacrta PUP-a za Opštinu Kotor

¹⁵ Pogledati na: <https://www.mans.co.me/od-sada-i-hoteli-kao-objekti-od-javnog-interesa/>